

da tror jeg, at det vilde være meget heldigt. Jeg tror altsaa, det vilde være nyttigt at skille disse to Ting ad, og i saa Fald tror jeg, at der ingen Tvivl vilde være om, at den almindelige Embeds- prøve naturlig maatte henlægges til særlige Examenkommissioner, medens de strenge videnskabelige Prøver — de maatte nærmest komme til at svare til, hvad vi nu have i de saakaldte Magisterkonferentser i de særlige Sag — ved Siden af Indførelsen af disse Examenkommissioner for dem, der ikke vilde gaa videre i Studeringerne, maatte man naturligvis ved Universitetet vedblive at beholde de særlig videnskabelige Prøver. Men idet jeg har denne Opfattelse, er det for mig temmelig ligegyldigt, om jeg stemmer for det Forslag, der foreligger fra Udvalgets Flertal Side eller ikke. Jeg har ikke det Mindste imod Examenkommissioners Indførelse, naar samtidig Indretningen ved Studierne bliver forandret. — Men, hvad jeg nærmest bad om Ordet for, var ikke for at dvæle ved dette Punkt, men for at gjøre en ærbødig Hensigt til den ærede Minister som ogsaa til Finansudvalget, skjøndt jeg ikke venter, at det vil komme til Forhandling der; men jeg tvivler ikke om, at min Tanke finder Bifald hos Udvalgets Flertal som ogsaa hos dets Mindretal. Det, jeg figter til, er Noget, der staar i nogen Forbindelse med Examenkommissionerne, den vigtige Sag, at faae en nærmere Forbindelse tilveiebragt mellem de Universiteter, hvor der tales væsentlig de samme Sprog, Universiteterne hos de nordiske Nationer. Det er ganske forunderligt, at der her er et Spørgsmaal, som i Grunden Alle ere enige om, og ogsaa netop dem, der have med det at gjøre. Jeg er f. Ex. overbevist om, at der hos Regjeringerne, at der hos dem, der styre Universiteterne, hos Kirke- og Undervisningsministeren, hos den Mand, der staar i Spidsen for de to Universiteter i Sverige, den tidligere svenske Minister hos os, Olov Demning Hamilton, og paa samme Maade hos dem, der have med det nordste Universitet at gjøre, er fuldstændig Enighed om, at der her er en Sag, der bør komme frem, og den samme Anskuelse nærer man ogsaa paa selve Universiteterne. Det er bekendt nok, at man kan have delte Meninger om Skandinavismen, og selv om man kommer til den praktiske Skandinavisme, er man ikke kommen stort længere end til yderst ubestemte Onsker; men er der Noget, der er skandinavisk, saa er det Universiteternes Befolkning og ikke mindst Professorene. Jeg er sikker paa, og jeg tager ikke i Betænkning at udtale, at paa ganske enkelte Undtagelser nær er hele det store Antal Lærere, som jo væsentlig styre Universiteterne, paa det Rene med, at man bør sammenarbejde disse Universiteter, saaledes at Folk fra de tre forskjellige Lande omtrent med samme Lethed kunne arbejde paa hvilken Universitet, de ville, saaledes at en Bøgelvirkning mellem de forskjellige Universiteter virkelig kunde indtræde og medføre den, som det

har viist sig i andre Lande, overordentlig frugtbringende Virkning. Jeg er vis paa, at Alle her ere enige derom, og ikke mindst den ærede Ordfører i Finansudvalget, og desuagtet er jeg overbevist om, at der ikke er nogen Sag, der vil være vanskeligere at faae fremmet end netop denne. Der er ganske vist ogsaa særegne Grunde dertil. Thi det er naturligvis forbundet med stor Vanskelighed at bringe en Sag til Ende, som tre uafhængige Riger skulle enes om, da den jo maa ordnes paa een Gang og nogenlunde paa een Maade i alle tre Lande, og det er kun ved en saa simpel og praktisk Sag som Myntsagen, der stiller saa overordentlige stærke Krav til Enighed, at det var muligt at opnaa denne. Jeg tilstaar dernæst gerne, at Universitetet er den allervanskeligste Maskine at sætte i Bevægelse; Universiteterne have mange fortreffelige Egenstaber og deriblandt ogsaa den fortreffelige Egenstab, at de regjere sig selv; men om det staar i Forbindelse med deres Lærdom eller med deres uafhængige Stilling, vist er det i alle Tilfælde, at de ere vanskelige at sætte i Bevægelse. Hvis man vilde overlade Universiteterne at sidde med denne Sag, vilde det, i alt Fald naar den skulde behandles som en Universitets-sag sædvanlig behandles, — og som Forholdene ere, kan det ikke godt være Andet — sikkert være mere end 100 Aar, flere Menneskealder, inden man kommer til noget som helst praktisk Resultat. Det er paa en Gang saa umaa- deligt let, naar man er enig derom, og dog saa overordentlig vanskeligt at faae Sagen bragt igjennem. Jeg behøver ikke at dvæle ved Bigtigheden af de Beparelser i Kræfter, der vilde finde Sted, den større Frihed og de udmærkede Midler til at indskrænke de bornerte Opfattelser, kort sagt, jeg kan blive ved i det Uendelige at paavise de Fordele, der ere forbundne med en saadan Samvirken. Det er et vigtigt Spørgsmaal — og jeg tør ikke besvare det benegtende — hvor vidt ikke den naturligste og simpleste Maade at ordne Sagen paa vilde være den, at man lod hvert Land beholde sin Embedsprøve, men udenfor Universitetet, thi saa kunde de Studerende langt lettere studere, hvor de vilde, men ganske vist tror jeg det rigtigt, som jeg før tillod mig at bemærke, at Universiteterne havde hver sin særegne i strengere Forstand videnskabelige Prøve, og det vilde da ogsaa være en Betingelse for det fulde Samarbejde ved Universiteterne, at disse Prøver blev nogenlunde ensartet ordnede. Naar min Tanke undersøger, paa hvilken Maade man kunde tænke sig, at der kunde udrettes Noget paa denne Maade, saa skulde det nærmest være ved at nedsætte en fælles Komite fra de tre Lande, det samme Middel, der førte til et saa godt Resultat i Myntsagen. Det er en stor og dristig Tanke, men jeg tror, at den, hvis det kom an paa den ærede Minister her, ikke vil møde nogen Modstand hos ham. Jeg har ingen anden Bei, ad hvilken vi kunne faae de forskjellige